

La dansa que nasqué durant el modernisme

Text: Angi Brugueras Nicolás.

L'art de la dansa expressa i ens revela el context històric, polític, social i cultural d'una societat i també, tot allò que aquesta anhela, denuncia, reivindica, sent o pensa.

Parlar de dansa de finals de s. XIX i principis del s. XX és parlar sobre les bases de la Dansa Moderna.

El període comprès entre finals del s. XIX i principis del s. XX, època en la qual es contextualitza la Fira Modernista (1890-1920), és un període que ve marcat i dóna continuïtat als grans canvis, revolucions i avenços que es van produir a principis del s. XIX en tots els àmbits.

L'artista, conscient de tots aquests canvis i nous aires que acompanyen aquesta fi i inici de nou segle, s'embarcarà en la cerca de nous estils per a expressar la vida moderna. Trenca amb els valors tradicionals de bellesa, color, forma i espai.

En aquest moment la funció de l'art ja no serà solament la representació de la realitat, sinó la representació del món interior de les emocions, els estats d'ànim i la sensibilitat.

A partir d'aquest moment històric de les primeres avantguardes, totes les arts i en concret les arts escèniques, veuran la necessitat d'acostar-se cada vegada més al concepte de fusió. Sorgiran així, les sales de music-hall o espectacles de varietats en les quals es combinava la cançó, el ball, el teatre, el cinema, la màgia, etc.

A L'ésser humà de principis de s. XX després de tots els grans canvis que venia vivint des del segle anterior i d'haver patit la Primera Guerra Mundial (1914-1918), l'aterroria perdre's a si mateix. L'art es convertirà en la via per expressar i parlar sobre aquesta por.

El cos torna a considerar-se l'instrument més immediat que té l'ésser humà per expressar-se i la necessitat de recuperar "l'essència" duu a l'individu a intentar coneixes a si mateix. La dansa ampliarà el seu concepte cap a l'expressió corporal. Es reflexionarà sobre el moviment i la consciència corporal, posant especial èmfasi a un moviment corporal que no busqui la forma del gest, que fuig de la rigidesa, de les normes estrictes i codificades de la dansa acadèmica. Es busca i s'accentua en els moviments orgànics del cos així com en l'expressió que va lligada al moviment intern, les emocions. En conseqüència, l'espai escènic també canvia. El decorat perd importància. El cos humà i l'expressió del món interior es converteixen en els eixos centrals. Ens trobem davant del naixement de la Dansa Moderna.

Aquesta revolució en la dansa es produí principalment als dos països més industrialitzats del moment: els Estats Units i Alemanya tot i que també cal dir que tant a França com Anglaterra tingué una gran acollida.

Durant aquesta època, l'afany per aprofundir en certs valors humans durà també a l'artista escènic a reprendre els principis ancestrals i acostar-se a Orient. Així mateix, sorgeix una corrent coreogràfica basada en la recerca de moviments naturals del cos, "mare" de la Dansa Moderna que se sol englobar sota denominació de Dansa Lliure.

Noms com Isadora Duncan, Loïe Fuller, Ruth Saint-Denis o Tórtola València, entre molts altres, són els noms de les principals precursors a escala internacional d'aquesta nova forma d'entendre la dansa. Però també són els noms d'algunes d'aquelles dones que a principis del segle passat lluitaven per l'alliberament femení, la igualtat de gènere, la llibertat i la felicitat de tots els éssers humans.

A Catalunya, la Dansa Moderna arriba, d'una banda, i, en primer lloc, amb la fundació L'any 1913 de l'Institut Català de Rítmica i Plàstica per part del músic, poeta i pedagog Joan Llongueres amb la seva proposta per introduir i aplicar el mètode Jacques Dalcroze, que consisteix a desenvolupar el coneixement i el sentit de la música mitjançant la participació corporal en el ritme musical. I, en segon lloc, amb les ballarines Tórtola València, Josefina Cirera i Àurea de Sarrà. Pioneres de la dansa lliure a Catalunya, totes tres trenquen amb les normes convencionals que regnaven fins llavors en la dansa, buscant ballar sota el nou concepte de moviment que realçava, com hem dit anteriorment, l'expressió de les emocions i sentiments, als moviments naturals i la recerca de l'essència humana fixant-se en civilitzacions antigues o cultures orientals. No obstant això, Tórtola València, pertanyia a una tendència artística que utilitzava com a forma d'expressió, l'exotisme i l'estètica oriental fruit de les inspiracions i aportacions de Loïe Fuller i Ruth Saint-Denis. En canvi, tant Josefina Cirera com Àurea de Sarrà van rebre la influència de la dansa lliure que buscava l'harmonia amb la naturalesa defensada per Isadora Duncan. A més, tots aquests influxos vinguts de fora de les fronteres es van barrejar amb l'ambient cultural de l'època: El Modernisme. Que en essència no és més que la ruptura amb els estils tradicionals, la recerca de noves formes d'expressió estètica inspirades en la naturalesa i contràries a la revolució industrial i l'exaltació de l'individu així com el seu món i força interior.

Fou precisament gràcies a aquell impuls interior d'indagar, d'expressar i entendre la dansa d'una manera tant revolucionària i personal per part de totes elles, fruit dels dràstics canvis que el món estava experimentant aleshores, que avui podem dir que es tradueix en els nostres dies en una herència vinculada a la diversitat, al desenvolupament de la inquietud; a un canvi de valors i un increment del sentit d'aquests. És un preguntar-se cap a on anem com a societat, és un tornar als orígens, a allò que ens fa ser qui som: persones de carn i ossos amb sentiments i emocions, éssers humans únics que formen part de la naturalesa. La dansa és la naturalesa, la vida; canviant, efímera. Tot el que està viu balla.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abad, A. (2004). Historia del ballet y de la danza moderna. Madrid: Alianza.
- Alemany, M. J. (2013). Historia de la danza II: la danza moderna hasta la segunda guerra mundial (1.ª ed.). Valencia: Piles.
- Àvila, Raimon; Colomé, Delfí; Otzet, Montse. (1994). Dansa: noves tendències de la coreografia catalana. Barcelona: Serveis Editorials de la Diputació de Barcelona.
- Aviñoa, Xosé; Llorens, Pilar; Rubio, Isidre; Vidal, Anna. (1987). Història de la dansa a Catalunya. Barcelona: Caixa de Barcelona.

